

Protocol Dyslexie

Inhoudsopgave

<i>Inleiding .....</i>	<i>3</i>
<i>Wat is dyslexie? .....</i>	<i>3</i>
<i>Dyslexieverklaring .....</i>	<i>3</i>
<i>Brugklas en dyslexie .....</i>	<i>3</i>
<i>Bovenbouw en dyslexie .....</i>	<i>4</i>
<i>Intakegesprek en vaste contactmomenten .....</i>	<i>5</i>
<i>Screening dyslexie .....</i>	<i>5</i>
<i>Faciliteiten .....</i>	<i>5</i>
<i>(Gedeeltelijke) vrijstellingen voor moderne vreemde talen .....</i>	<i>6</i>
<i>Ontheffing MVT 2 .....</i>	<i>6</i>
<i>Begeleiding .....</i>	<i>7</i>
<i>Handige websites .....</i>	<i>7</i>
<i>Adressen voor externe remediale hulp .....</i>	<i>8</i>

Inleiding

Dit dyslexieprotocol is opgesteld ten behoeve van de leerlingen van het Walburg College die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring. Eveneens wordt ingegaan op de screening naar dyslexie, zoals deze op het Walburg College wordt uitgevoerd.

Leerlingen met dyslexie mogen niet belemmerd worden in het volgen van de opleiding waar ze op basis van hun cognitieve capaciteiten toe in staat zijn.

Het protocol is gebaseerd op het landelijke Masterplan Dyslexie Voortgezet Onderwijs. Het geeft antwoord op vragen over de maatregelen en faciliteiten die wij bieden op school voor een leerling met dyslexie.

Wat is dyslexie?

‘Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en / of vlot toepassen van het lezen en / of spellen op woordniveau’. Dit is de officiële definitie die gehanteerd wordt door de Stichting Dyslexie Nederland, in overeenstemming met de Gezondheidsraad.

Dyslexie is door de overheid erkend als een leerprobleem.

Veel voorkomende kenmerken:

- Traag lezen
- Radend lezen (woorden vervangen, weglaten, verkeerd lezen)
- Moeite met bepaalde klanken, zoals het onderscheid tissen uu-ui-eu
- Veel spelfouten
- Moeite met automatiseren van ei-ij, i-ie, ch-g (weetwoorden)
- Problemen met de automatisering van weetjes en feiten, bijvoorbeeld het aanleren van de tafels van vermenigvuldiging, het onthouden van namen of de maanden van het jaar
- Moeite met tegelijkertijd uitvoeren van taken, bijvoorbeeld luisteren en tegelijkertijd aantekeningen maken
- Grote weerstand tegen lezen en schrijven
- Vaak vermoeid en hoofdpijn na lezen

Dyslexieverklaring

Is een leerling in bezit van een -door een bevoegd deskundige afgegeven-dyslexieverklaring dan is deze zijn/haar hele schoolcarrière op het Walburgcollege geldig.

Ouders/verzorgers leveren een kopie van de verklaring in bij de administratie, zodat de verklaring kan worden toegevoegd aan het leerlingdossier in Magister.

Brugklas en dyslexie

Een leerling met dyslexie begint op het Walburgcollege; wat kan deze leerling dan verwachten?

- Het is belangrijk dat de mentor op de hoogte wordt gesteld, zodat deze andere docenten op de hoogte kan stellen dat de leerling dyslectisch is.
- Ouders en de leerling worden uitgenodigd voor een intakegesprek met de dyslexiecoach en aan het einde van het jaar zal er tevens een evaluatiegesprek plaatsvinden.
- Een dyslexiekaart wordt opgesteld; deze kan getoond worden aan docenten om gebruik te maken van de gewenste faciliteiten bij toetsen of tijdens de les.
- Leerlingen mogen gebruikmaken van compenserende middelen, zoals voorleessoftware (TextAid kan via school en wordt tevens aangeboden tijdens het intake gesprek)
- Leerlingen mogen werken met een leesliniaal of een gekleurd doorzichtig blad om het lezen te vergemakkelijken indien ze in het bezit zijn hiervan.

- De leerling zet een “D” boven zijn/haar toets, zodat de docent gelijk kan zien dat er rekening gehouden moet worden bij het nakijken ervan.
- Leerlingen hebben recht op extra tijd bij schriftelijke overhoringen, proefwerken (wettelijk toegestaan is 20% van de totale tijd) Tevens wordt spelling milder beoordeeld bij de dyslectische leerling. Daarbij wordt rekening gehouden met hun persoonlijke faciliteiten.
- Extra hulp kan geboden worden tijdens de lessen door gebruik te maken van je faciliteiten op de dyslexiekaart of stap naar de dyslexiecoach met vragen waarover onzekerheid is ontstaan: spreekuur van de dyslexiecoach is op maandag tussen 14.30 en 15.30

Bovenbouw en dyslexie

Een leerling zit in de bovenbouw van het Walburg College en is in het bezit van een dyslexieverklaring; wat kan deze leerling dan verwachten?

- Het is belangrijk dat de mentor op de hoogte wordt gesteld, zodat deze lesgevende docenten op de hoogte kan stellen dat de leerling dyslectisch is.
- Een dyslexiekaart kan (opnieuw) worden opgesteld indien de leerling hiervan gebruik wil maken; deze kan getoond worden aan docenten om gebruik te maken van de gewenste faciliteiten bij toetsen of tijdens de les.
- Leerlingen mogen gebruikmaken van compenserende middelen, zoals voorleessoftware. Het programma TextAid kan via school aangeschaft worden. Tijdens een intakegesprek kan hierover informatie gekregen worden.
- Leerlingen mogen werken met een leesliniaal of een gekleurd doorzichtig blad om het lezen te vergemakkelijken. Zij moeten dit zelf aanschaffen.
- De leerling zet een “D” boven zijn/haar toets, zodat de docent kan zien dat er rekening gehouden moet worden bij het nakijken ervan. Leerlingen hebben recht op extra tijd bij schriftelijke overhoringen en proefwerken binnen het PTA. (wettelijk toegestaan is 20% van de totale tijd) Tevens wordt spelling milder beoordeeld bij de dyslectische leerling. Het is wettelijk niet duidelijk omschreven hoe spelling moet worden beoordeeld. Wel wordt geacht dat de aanbevelingen worden toegestaan die in de dyslexieverklaring van de betreffende leerling worden gemeld. Standaard wordt genoemd dat spellingfouten minder zwaar meegerekend moeten worden. Het is aan een school te besluiten hoe dit wordt ingevuld. Walburg hanteert de regel dat spellingfouten niet meegerekend worden als het niet tot een onderdeel van de toets hoort. Het is belangrijk om rekening te houden met de vervolgmogelijkheden en kansen van de leerling.
- Daarnaast wordt rekening gehouden met hun persoonlijke faciliteiten. De persoonlijke faciliteiten staan vermeld op de dyslexie kaart. Deze faciliteiten kunnen ook hulpmiddelen zijn of het mogen mondeling onderbouwen van toetsen etc. Tijdens een intake gesprek ontvangen de leerlingen de dyslexiekaart met persoonlijke faciliteiten en standaard faciliteiten zoals extra tijd en milde spelling. Dit is anders geregeld bij het Centraal examen. Bij het Centraal examen is de landelijke regel dat er geen rekening met de spelling wordt gehouden. Dit geeft maar een klein gedeelte van het cijfer weer. Een examen leerling zal in oktober van het examenjaar moeten aangeven bij de mentor dat deze gebruik wil maken van voorleessoftware tijdens het examen.
- In de bovenbouw van het Atheneum is het mogelijk een vrijstelling aan te vragen voor de tweede moderne vreemde taal. De aanvraag hiervoor gaat via de dyslexiecoach en moet in gang gezet zijn voor de profielkeuze in 3 VWO. Als de leerling een extra vak volgt, kan het aangevraagd worden in 4 VWO. Aangetoond moet worden dat het risico bestaat dat de leerling geen VWO-diploma kan halen vanwege de belemmering die hij/zij ervaart door de dyslexie
- Zijn er vragen, stap gerust naar de dyslexiecoach: aanwezig op maandag dinsdag en woensdag of maak een afspraak via e-mail: anja.davies@ozhw.nl.

Intakegesprek en vaste contactmomenten

De leerling die in het bezit is van een dyslexieverklaring en begint in de brugklas zal samen met zijn/haar ouders/verzorgers worden uitgenodigd voor een intakegesprek met de dyslexiecoach.

Naar aanleiding van het gesprek maakt de dyslexiecoach een individuele dyslexiekaart waarop naast de algemene faciliteiten, indien nodig, persoonlijke faciliteiten zijn aangegeven. Van zowel docenten als de leerlingen wordt een inspanning verwacht. Daarom hoort daar ook een verantwoordelijkheidskaart bij. De leerling heeft deze kaart elke les bij zich om de faciliteiten aan te kunnen tonen.

In de laatste periode van het schooljaar vindt er een evaluatiegesprek plaats voor de leerlingen met dyslexie uit jaar 1 met hun ouders en de dyslexiecoach. Er wordt dan gekeken naar hoe het schooljaar verlopen is en of er genoeg rekening is gehouden met de gewenste faciliteiten en/of hulpmiddelen.

Om leerlingen goed te informeren over faciliteiten tijdens het examen, kunnen dyslectische leerlingen in het examenjaar met de dyslexiecoach opzoeken om de mogelijkheden en wensen te bespreken

De huidige leerlingen met een dyslexieverklaring in de hogere jaren mogen ook gebruik maken van een dyslexiekaart. Dit kan via de mentor. Deze kaart moet worden ondertekend door de dyslexiecoach die deze daarna overhandigt aan de leerling.

Leerlingen met dyslexie die instromen in hogere jaren of degenen die een verklaring in een later leerjaar ontvangen kunnen tevens via de mentor en de dyslexiecoach een dyslexiekaart ontvangen.

Screening dyslexie

In de brugklas worden de basisschooldossiers van de leerlingen gescreend op taalvaardigheid en spelling. De dyslexiecoach neemt een dictee af bij leerlingen die zwak zijn en zal de leerlingen die te veel fouten maken, uitnodigen voor een volgend dictee en een individueel deel met lezen van teksten en woorden.

Naar aanleiding van de afgenomen dictees en leestestjes worden de ouders geadviseerd over een eventueel vervoltraject. Dit kan zijn:

- Onderzoek naar dyslexie door de orthopedagoog van de school
- Remediale hulp (extern)
- Zelfstandig trainen/oefenen op het gebied van spelling en/of lezen
- Geen vervolgstappen

Indien ouders, mentoren of docenten in hogere leerjaren dyslexie vermoeden, wordt de leerling aangemeld bij de dyslexiecoach. Zij zal een test afnemen om te bepalen of de leerling binnen het risicogebied van dyslexie valt.

Faciliteiten

Het Walburg College heeft ervoor gekozen het recht op tijdverlenging niet in percentages te bepalen, maar in een standaardtijd. De leerlingen krijgen 15 minuten extra bij een toets van 50 minuten en 30 minuten extra bij een toets van 100 minuten. Naast de tijdverlenging heeft de leerling met dyslexie recht op lay-out met lettertype Arial 12 en aangepaste beoordeling voor de spelling.

Het initiatief voor het aanvragen van (extra) faciliteiten ligt bij de ouders/verzorgers en de leerling. Er wordt hierbij gekeken naar wat de grenzen en mogelijkheden binnen de school zijn. De dyslexiekaart zal aangeven van welke faciliteiten de leerling gebruik wil en mag maken. Een dyslexiekaart ontvangt de leerling na het intakegesprek met de dyslexiecoach (zie het kopje intakegesprekken).

Indien de wens bestaat dat toetsen op de computer/laptop worden gemaakt, dient dit ruim van tevoren aangevraagd te worden bij de dyslexiecoach, mentor en desbetreffende vakdocent. Als het onderdeel van het PTA betreft, moet de afdelingsleider eveneens goedkeuring verlenen.

De school vergoedt (audio/digitale) boeken voor voorleessoftware. De dyslexiecoach zal goedkeuring moeten verlenen vooraf aan de bestelling en tevens moet de factuur naar haar gemaild worden met het bankrekeningnummer waarop het bedrag overgemaakt/terugbetaald moet worden door de school.

De school maakt gebruik van de weblicentie van zowel TextAid als Kurzweil. Leerlingen mogen gratis gebruik maken van deze programma's. Aanvragen van het programma gaat via de dyslexiecoach. Na toestemming van de dyslexiecoach kunnen de digitale boeken die voor dit programma nodig zijn door ouders/leerlingen besteld worden bij www.dedicon.nl

(Gedeeltelijke) vrijstellingen voor moderne vreemde talen

Mavo: In de eerste twee jaar is Duits als tweede moderne vreemde taal verplicht (Nederlands en Engels zijn verplicht tot en met het laatste jaar). Vanaf jaar 2 periode 3 kan vrijstelling aangevraagd worden (zie voorwaarden voor aangepaste toetsing en vrijstelling).

Havo: in het eerste tot en met het derde jaar kan er **geen** vrijstelling worden verleend voor een moderne vreemde taal als Frans of Duits, wel kan er vanaf jaar drie aangepaste toetsing aangeboden worden. Aangepaste toetsing kan worden ingezet vanaf periode 2 en gedeeltelijke vrijstelling is mogelijk vanaf periode 3. Indien er sprake is van moeilijkheden met een moderne vreemde taal moet zowel de aangepaste toetsing als gedeeltelijke vrijstelling met de dyslexiecoach worden besproken.

Vwo: in het eerste tot en met het derde jaar kan er **geen** vrijstelling worden verleend voor een moderne vreemde taal als Frans of Duits, wel kan er vanaf jaar drie aangepaste toetsing aangeboden worden. Aangepaste toetsing kan worden ingezet vanaf periode 2 en gedeeltelijke vrijstelling is mogelijk vanaf periode 3. Indien er sprake is van moeilijkheden met een moderne vreemde taal moet zowel de aangepaste toetsing als gedeeltelijke vrijstelling met de dyslexiecoach worden besproken.

Voorwaarden voor de aangepaste toetsing en vrijstelling:

- Onevenredige belasting voor de betreffende taal met zwakke resultaten,
- Discrepancie met cijfers van overige vakken
- Aantal gesprekken met de dyslexiecoach over alternatieven, zoals compenserende middelen of andere aanpak/inzet
- Dyslexiecoach bepaalt (in samenspraak met orthopedagoog) voor welke faciliteit de leerling in aanmerking komt
- Leerling kan de taal niet kiezen in het profiel

Ontheffing MVT 2

Op vwo-niveau is verplicht -naast Engels en Nederlands- Centraal Examen af te leggen in een tweede moderne vreemde taal (MVT). Een leerling met een erkende dyslexieverklaring kan volgens de landelijke regelgeving aanspraak maken op een ontheffing voor MVT2 in vwo-bovenbouw. De belangrijkste voorwaarde om hiervoor in aanmerking te komen is de verwachting dat de leerling het vwo-diploma niet zal behalen (alleen) op basis van de resultaten op de MVT. Advies van de talendocent klas 3 vwo en de dyslexiecoach, evenals de inzet van de leerling wegen mee in de beslissing de ontheffing toe te staan.

Het vak waarvoor ontheffing aangevraagd is, dient vervangen te worden door een ander 440-uurs vak. In samenspraak met de decaan moet besproken worden of de ontheffing praktisch mogelijk is binnen het gewenste profiel van de leerling en de gewenste keuzevakken.

Aanvraag van de ontheffing gaat via de dyslexiecoach, bij voorkeur medio leerjaar 3.

Begeleiding

De mentor is het aanspreekpunt. Hij/zij heeft overzicht over de behaalde cijfers en het functioneren van de leerling. De mentor staat ook in directe verbinding met de vakdocenten en kan advies vragen aan de dyslexiecoach.

Er wordt geen remedial teaching aangeboden door het Walburgcollege.

Er is wel een wekelijks spreekuur van de dyslexiecoach. Zij kan de leerlingen, hun ouders en docenten te woord staan. Er kunnen korte adviesgesprekken plaatsvinden en afspraken gemaakt worden.

Voor individuele remedial teaching wordt verwezen naar externe bureaus en/of huiswerkbegeleiding (Lyceo)

Gegevens dyslexiecoach:

Mw. Anja Davies

Email: anja.davies@ozhw.nl

Aanwezig: maandag tot en met woensdag

Spreekuur: maandag van 14.20 tot 15.40 uur

Handige websites

<http://masterplandyslexie.nl>

informatie

www.steunpuntdyslexie.nl

informatie

www.balansdigitaal.nl

informatie

www.lexima.nl

uitgeverij van hulpmiddelen zoals Kurzweil en sprint

www.L2S.nl

voorleessoftware L2s

www.dedicon.nl

school en studieboeken

www.aangepast-lezen.nl

lees en literatuurboeken online

www.karaokelezen.nl

testversie van Dedicon met boeken voor jongeren

www.wrts.nl

www.teach2000.nl

www.woordjesleren.nl

overhoren in alle talen

www.beterspellen.nl

www.beterontleden.nl

oefenen en onthouden

Adressen voor externe remediale hulp

Voor Anker
Praktijk voor Leerondersteuning
Bouquet 23
3332 RA Zwijndrecht
E: info@vooranker.com
T: 06-81550143
www.vooranker.com

Marion Oosting
Praktijk leerzaam in Zwijndrecht
E: praktijkleerzaam@kpnmail.nl
T: 06-42558558

Trivers – dyslexie Instituut Drechtsteden
Badweg 7
3312 AB Dordrecht
078-6313533
info@trivers.nl

Educto
Willem Alexanderhof 1
3331 AS Zwijndrecht
E: info@educto.nl
T: 078 6142030
<https://educto.nl>

Leerpraktijk Bleijenburg
Vriesestraat 115
3311 NP Dordrecht
E: info@leerbleij.nl
T: 078 6351700
www.leerpraktijkbleijenburg.nl

Kinderpraktijk Heijligers/Treep
Drakensteijnlaan 28
3319 RG Dordrecht
E: info@kinderpraktijkdordrecht.nl
T: 078 6161724
www.kinderpraktijkdordrecht.nl

N.B.: Deze lijst is niet compleet, evenmin bindend.